

Firavun ve İsrailoğulları'ndan Mele'si

Yayınlanma Tarihi: 7 Nisan 2017

Rivayetlerde anlatılan firavun ve İsrailoğulları kıssası şu şekildedir; Hz. Yusuf zamanında Mısır'a yerleşen İsrailoğulları zaman içinde Firavunların kölesi durumuna düşmüşlerdir. Erkek çocuklarını öldürerek İsrailoğullarını bir soykırıma tabi tutan firavunun karşısına dikilen Hz. Musa uzun mücadeleleler sonucu kavmini Mısır'dan çıkarmıştır. Firavun ise ordusuyla beraber denizde boğulmuştur.

Bu temel üzerine oturtulan kıssada Firavun ve İsrailoğulları iki ayrı kutuba oturtulmuştur. Bir tarafta köleleştirilmiş, erkek çocukları öldürülen, öldürüresiye firavunun hizmetinde çalıştırılan mazlum israiloğulları, diğer tarafta her türlü sapkınlığı yaşam biçimi haline getirmiş zalim Firavun...

Rivayetlerin bu kıssada önümüze koyduğu boyut bu kadardır. Her şey bu temel üzerinden peşinen kabul edilince kimsenin aklına bu kıssanın başka boyutlarının olabileceği gelmemiştir. Hatta zaman zaman Kur'an'da anlatılan ilgili kıssalarda karşımıza çıkan çok önemli detayların bile üstünden geçilmiştir. Mesela hiçbir hakları olmayan israiloğulları arasından **Karun** gibi tarihin gördüğü en zengin insanın nasıl olupta çıkabildiğine ve beşikteki bebeleri bile öldüren firavunun nasıl olupta buna göz yumduğuna asla dikkat edilmemiştir.

Daha en baştan Hz. Musa'ya verilen görev İsrailoğullarını Mısır'dan çıkarmak iken ((7/105-20/47-26/17), Firavunun etrafında duran Mele'sinin her defasında **“sen bizi yurdumuzdan mı çıkarmak istiyorsun”** (26/35-7/110-7/123) demelerinin nedenleri üzerinde durulmamıştır.

Bir Mısırlıyı öldürdüğü için öldürölme korkusuyla Medyene kaçan Musa geri döndüğünde her türlü zulmüne rağmen nasıl olupta Firavun tarafından öldürememiş hatta bunun için etrafındaki Mele'den neden izin istemiştir.

Beşikteyken ölümden nasıl kurtulduğunu ayetlerin anlatımı ile bildiğimiz **Musa'nın ana bir kardeşi Harun'un nasıl sağ kalabildiği** ve yaşamını nasıl sürdürdüğü konusu hiç sorgulanmamıştır.

Mü'min suresi 23-45 ayetleri arasında anlatılan “firavunun sarayında imanını gizleyen bir mümin” kıssasında konuşan Mü'minin şu sözünde anlatılan detay da hiç üzerinde durulmaya değer görülmemiştir. **“Daha önce Yusuf da size o açık belgelerle (mucizelerle) gelmişti. Getirdiği şeylerden hep şüphe duymuş, öldüğü zaman da “Ondan sonra Allah, artık elçi göndermez” demiştiniz. Allah, aşırı şüpheci birini işte böyle sapık sayar.”**

Rivayetler öylesine kalın bir perde oluşturmuştur ki, tarih boyunca kendilerini mazlum olarak göstermeyi beceren **İsrailoğullarının aslında firavunla iş birliği içinde** olabileceklerini kimse aklına dahi getirmemiştir.

Ayetleri rivayetler üzerinden manalandırma merakı ne yazık ki yüzyıllar boyunca çok boyutlu anlatılan kıssanın birçok boyutunun görülmesine engel olmuştur. Firavun ve Mele'si bunlardan sadece bir tanesidir. Evet Firavun ve Mele'sinin izini her türlü rivayet ve İsrailiyat baskısından uzak Kur'an'dan sürmek bizi bilinen hikayenin bilinmeyen boyutları olduğu sonucuna götürmüştür, konuyu farklı bir bakışla değerlendirmeye yönlendirmiştir.

Kur'an'a tarihselci ve geleneksel bakanlar için ulaşılan sonuçlar başlangıçta şaşırtıcı olabilir. Yüzyıllardır yazılmış tefsirlerin, yüzlerce mealin tersine söz söylemenin zor olacağı açıktır. Elbette oluşmuş önyargıların kırılması da kolay olmayacaktır.

Kur'an'da MELE Kavramı Ve Firavun'un Meleleri

Mele, bir görüş üzerine bir araya gelenler. Görüş ve duruşları itibariyle gözleri dolduran, heybet ve saygınlık yönünden kalplerde saygı oluşturan topluluk. Saygınlık, yücelik uyandıran topluluk. (El Müfredat. MLE maddesi)

Bu kelime Yüce Kur'an'da 40 defa geçmektedir. Bu 40 kullanımın 11 tanesi "bir şeyi doldurmak" manasında, geri kalan 29 tanesi ise "ileri gelenler" anlamında kullanılmaktadır. Bu 29 kullanımın 12 tanesi ise Firavun ve İsrailoğulları kıssası bağlamında geçmektedir. Bu kavramın İsrailoğulları ve Firavun kıssası bağlamında bu kadar yoğun kullanımı ve kullanımların diğer yerlerdekinden farklılık arz etmesi çok dikkat çekicidir.

Bu farklılığı şöyle anlatabiliriz. Nuh, Hud, Salih, Şuayb kıssaları bağlamında bu kavram geçtiği her yerde "kavme" atfedilmiştir.

Nuh kıssası bağlamında 7/60-11/27,38-23/24 ayetlerinde geçmektedir ve geçtiği her yerde istisnasız şöyle geçmiştir.

(Araf 7/59)

لَقَدْ أَرْسَلْنَا نُوحًا إِلَىٰ قَوْمِهِ فَقَالَ يَا قَوْمِ اعْبُدُوا اللَّهَ مَا لَكُمْ مِنْ إِلَهٍ غَيْرُهُ إِنِّي أَخَافُ عَلَيْكُمْ عَذَابَ يَوْمٍ عَظِيمٍ

Nuh'u halkına elçi göndermiştik. Onlara şöyle demişti: "Ey halkım! Allah'a kul olun; sizin başka ilahınız yoktur. Ben başınıza zor bir günün azabının gelmesinden korkuyorum."

(Araf 7/60)

قَالَ الْمَلَأُ مِنْ قَوْمِهِ إِنَّا لَنَرَاكَ فِي ضَلَالٍ مُّبِينٍ

Halkının ileri gelenleri dediler ki "Bize göre sen gerçekten açık bir sapkınlık içindesin."

Yine Hud kıssası bağlamında geçtiği 7/66, Salih kıssası bağlamında 7/75, Şuayb kıssası bağlamında 7/88-90 yerlerde hep yukarıda kırmızıyla işaret ettiğimiz gibi "mele'e min kavmihi" şeklinde geçmektedir.

Aynı kavram Firavun ve İsrailoğulları bağlamında 12 defa geçmektedir ve bu kullanımlar iki farklı kullanım şeklinde gelmektedir.

- Firavun ve onun ileri gelenleri. فِرْعَوْنُ وَمَلَكِهِ
- Firavun kavminden ileri gelenler. الْمَلَأُ مِنْ قَوْمِ فِرْعَوْنَ

Bu farklı kullanım sadece dilsel bir ayrım değildir. Kıssa ortamında bu iki ayrı Mele'nin söyledikleri de ciddi farklılıklar ortaya koymaktadır. Bu farklılığı ortaya koymak için Firavun ve İsrailoğulları kıssasına ve bu kavramın geçtiği ortama, o ortamlarda geçen olaylara, sözlere bakmak zorunluluğu vardır.

Bilindiği gibi İsrailoğullarının Mısır'a gelmesi Hz. Yusuf zamanında olmuştur (12/93-101). Geçen zaman içinde (tevrata göre 430 yıl) İsrailoğulları Firavun ve onun önde gelen (mele'si) adamları tarafından bir soykırıma tabi tutulmuşlardır (2/49-14/6-7/141). Kendi halkını firkalara bölen firavun ve adamları bu gruplardan bazısına ağır işkenceler uyguluyordu (28/2-6). Yüce Allah ise mustazafların kurtulmasını ve öncüler olmasını dilemişti (28/5-6). Yeni doğmuş bebeğini soykırımdan kurtarmak isteyen Musa'nın annesi onu bir sepete koyup nehre bırakmıştı (20/38-39). Nehirde yüzen sepetin içindeki bebeği Firavunun karısı bulur ve onu yetiştirmek için saraylarına alırlar (28/8-9).

Yetişip güçlü çağına erişen Musa gizlice geldiği bir yerde bir kavgaya karışır ve istemeden bir adamı öldürür (28/15-19).

İşte tam burada ilk defa “Mele” kavramı gündeme gelir.

(Kasas 28/20)

وَجَاءَ رَجُلٌ مِنْ أَقْصَى الْمَدِينَةِ يَسْعَى قَالَ يَا مُوسَى إِنَّ الْمَلَأَ يَأْتَمِرُونَ بِكَ لِيَقْتُلُوكَ فَاخْرُجْ إِنِّي لَكَ مِنَ النَّاصِحِينَ

Şehrin en uzak yerinden bir adam koşarak geldi ve “Musa! Mele (ileri gelenler) aralarında seni öldürmeyi tartışıyorlar, hemen çek git; ben senin iyiliğini isteyen biriyim.”

Burada okuyucunun dikkatini çekmek istiyoruz. **Musa'nın öldürülmesini Firavun değil Mele tartışıyor.** Bu durum, Mele olan bu kişilerin ülke yönetiminde ne kadar güçlü olduğunun göstergesidir. Bir şeye dikkat çekmek istiyoruz. Genelde Musa'nın bir Kıptiyi (mısırlı) öldürdüğü için öldülme istendiği söylenir. Oysa Musa haksız yere bir adam öldürmüştür. Haksız yere adam öldürmenin cezası da ona kısas uygulanması yani öldürülmesidir. Haksız yere bir adamın öldürülmesine uygulanan cezanın kısas olması Hz.Muhammed ile başlayan bir şey değildir. Tüm elçilere bildirilen emirler aynıdır. Allah tek bir din göndermiştir (4/163).

İster Kıpti olsun ister başka biri fark etmez, sonuçta Musa haksız yere bir adam öldürmüştür. Zaten kendisi de bunun farkındadır ve itiraf etmektedir (28/16-17).

Kendisine kısas uygulanacağını anlayan Musa bu cezadan kurtulmak için Mısır'dan kaçarak Medyen denilen bir yere gelir ve orada yıllarını geçirir. Orada evlenip aile kurar (28/21-32). 8 ya da 10 yıl sonra Medyen'den ayrılır. İki kere Mukaddes kılınan vadide (**bu yer Mekke'dir. Tuva vadisi makalesine bakınız**) yüce Allah tarafından elçi olarak seçilir (20/11-14). Burada ona verilen görev, İsrailoğullarını Mısır'dan çıkarmaktır.

(Ta Ha 20/47)

فَأْتِيَاهُ فَقُولَا إِنَّا رَسُولَا رَبِّكَ فَأَرْسِلْ مَعَنَا بَنِي إِسْرَائِيلَ وَلَا تُعَذِّبْهُمْ ۖ قَدْ جِئْنَاكَ بِآيَةٍ مِنْ رَبِّكَ وَالسَّلَامُ عَلَيَّ مَنْ اتَّبَعَ الْهُدَى

Hemen gidin de ona deyin ki “Biz senin Rabbinin elçileriyiz. İsrail oğullarını serbest bırak da bizimle gelsinler. Onlara eziyet edip durma. Bak, biz sana Rabbinden bir belge (ayet) getirdik. O’nun yoluna giren esenlik ve güvenliğe (selamete) erer.

(Araf 7/105)

حَقِيقٌ عَلَى أَنْ لَا أَقُولَ عَلَى اللَّهِ إِلَّا الْحَقَّ ۚ قَدْ جِئْتُكُمْ بِبَيِّنَةٍ مِنْ رَبِّكُمْ فَأَرْسِلْ مَعِيَ بَنِي إِسْرَائِيلَ

Üzerimdeki görev, Allah hakkında sadece gerçeği söylemektir. Size Rabbinizden bir belge de getirdim. Artık İsrailoğullarının benimle birlikte gönder.”

(Şuara 26/16)

فَأْتِيَا فِرْعَوْنَ فَقُولَا إِنَّا رَسُولُ رَبِّ الْعَالَمِينَ

Firavun’una varın da deyin ki: “Biz, varlıkların sahibinin elçisiyiz,

(Şuara 26/17)

أَنْ أَرْسِلَ مَعَنَا بَنِي إِسْرَائِيلَ

İsrailoğullarını bırak da bizimle gelsinler.”

Bu ayetlerden Musa’nın görevinin İsrailoğullarını Mısır’dan çıkarmak olduğunu anlıyoruz. Musa’ya Mısır’ı ele geçirmek, oranın halkıyla savaşmak, oranın yerli halkını oradan çıkarmak ile alakalı bir görev verilmemiştir. Zaten Mısır yerlisi olmayan İsrailoğullarını Yusuf zamanında geldikleri Mısır’dan çıkarıp Mekke’ye getirmektir (**bknz. Tuva Vadisi makalesi**).

Musa bunu açıkça deklere etmesine rağmen *Firavun’un kavminden olan Mele* çok farklı ve sanki alakası olmayan bir cevap vermektedir.

(Araf 7/109)

قَالَ الْمَلَأُ مِنْ قَوْمِ فِرْعَوْنَ إِنَّ هَذَا لَسَاحِرٌ عَلِيمٌ

Firavun’un kavminden olan Mele dediler ki “Bu gerçekten bilgin bir sihirbaz!”

(Araf 7/110)

يُرِيدُ أَنْ يُخْرِجَكُمْ مِنْ أَرْضِكُمْ فَمَاذَا تَأْمُرُونَ

“Sizi ülkenizden çıkarmak istiyor; ne diyeceksiniz?”

Dört ayet önce Musa’nın dediği “İsrailoğullarını benimle gönder” olmasına rağmen Mele “sizi ülkenizden çıkarmak istiyor” demektedirler. Musa’nın Mısır’da kalmak ve oranın halkını oradan çıkarmak gibi bir görevi olmadığına göre firavun kavminden olan Mele kime “sizi ülkenizden çıkarmak istiyor” demiş olabilir? Bu sorunun tek makul cevabı İsrailoğullarından birtakım insanların da Firavunun çevresinde bulunduğudır. Araf suresinde anlatılan kıssanın bu kısmı başka surelerde biraz farklı versiyonlarla yine anlatılır. Dikkat çektiğimiz bu durum orada da vardır.

Şuara suresinin 10-69 ayetleri bu kıssaya ayrılmıştır. Burada da elçiliğe seçilen Musa İsrailoğullarını kendisiyle göndermesi için firavuna gelir. Ona kendisinin elçi olarak seçildiğini ve görevinin İsrailoğullarını Mısır’dan çıkarmak olduğunu bildirir. Musa ve Firavun arasında geçmişte yaşanmışlarla ilgili konuşmalar geçer. Firavun ona alemlerin Rabbini sorar. Musa kim olduğunu anlatır (26/10-25). Tam burada Firavun etrafında bulunan Mele’ye dönüp şunu söyler.

(Şuara 26/27)

قَالَ إِنَّ رَسُولَكُمْ الَّذِي أُرْسِلَ إِلَيْكُمْ لَمَجْنُونٌ

Firavun; “size gönderilen elçiniz, gerçekten delinin teki” dedi.

Musa görevinin İsrailoğullarını çıkarmak olduğunu firavuna söylemişti. O zaman Firavun “size gönderilen elçi” diyerek o an etrafında bulunan İsrailoğullarından başkasına seslenmiş olamaz. Şuara suresindeki kıssa Firavunun tehditleri ile devam eder. Musa burada anlatılan kıssada da asa ve yed-i beyda mucizesini gösterir (26/28-33). Bu mucizeyi gören Firavun etrafındakilere dönüp şöyle der.

(Şuara 26/34)

قَالَ لِلْمَلَإِ حَوْلَهُ إِنَّ هَذَا لَسَاحِرٌ عَلِيمٌ

Firavun, çevresindeki devletlilere dedi ki: “Bu, gerçekten bilgin bir büyücü.

(Şuara 26/35)

يُرِيدُ أَنْ يُخْرِجَكُمْ مِنْ أَرْضِكُمْ بِسِحْرِهِ فَمَاذَا تَأْمُرُونَ

Büyüsüyle sizi ülkenizden çıkarmak istiyor; ne emredersiniz?”

Firavunun etrafındaki mele israiloğullarından olduğu için “sizi ülkenizden çıkarmak istiyor” diyor. Firavunla iş birliği içinde olan ve Mısır’dan gitmek istemeyen İsrailoğullarından olan mele, Musa’yı durdurmak için tedbirler düşünüyor.

Düşünebildikleri çözüm Musa'nın karşısına sihirbazları çıkarmayı Firavuna önermek oluyor.

Sihirbazlarla karşılaşma Taha suresinde de anlatılıyor. Firavun İsrailoğullarından olan Mele'nin tavsiyesine uyarak yine İsrailoğullarından olan sihirbazları Musa'nın karşısına diker. Sihirbazlara vadettiği şey onların da yakın çevresine girip, diğer İsrailoğulları gibi Firavun'un Melesi olmalarıdır (26/41-42). Bu umutla kendi aralarında şöyle konuşurlar.

(Ta Ha 20/63)

قَالُوا إِن هَٰذَا لَسَاحِرٌ اٰن يُرِيْدَان اَنْ يُخْرِجَاكُم مِّنْ اَرْضِكُمْ بِسِحْرِهِمَا وَيَذْهَبَا بِطَرِيقَتِكُمُ الْمُثُلَىٰ

Dediler ki “Bu ikisi (Musa ile Harun) iki büyücüdür. Sizi büyüleriyle yerinizden yurduvuzdan çıkarmak ve örnek düzeninizi ortadan kaldırmak istiyorlar.

Musa defalarca görevinin İsrailoğullarını alıp gitmek olduğunu söylemesine rağmen sihirbazların da “*sizi yurduvuzdan çıkarmak istiyor*” demelerinin onlarında İsrailoğullarından olmasından başka bir nedeni olamaz.

Müşabakada Musa'nın kendi sihirlerini yutan asasının sihir olmadığını Yüce Allah'ın takdiriyle gerçekleşen mucize olduğunu anlayan sihirbazlar Musa'ya iman edip yanlışılarından dönerler. (7/115-122). Buna çok sinirlenen firavun şöyle haykırır.

(Araf 7/123)

قَالَ فِرْعَوْنُ اٰمَنْتُمْ بِهٖ قَبْلَ اَنْ اَدْنٰ لَكُمْ ؕ اِنَّ هَٰذَا لَمَكْرٌ مَّكْرْتُمُوْهُ فِى الْمَدِيْنَةِ لَتُخْرِجُوْا مِنْهَا اَهْلَهَا ؕ فَسَوْفَ تَعْلَمُوْنَ

Firavun dedi ki “Ben izin vermeden ona inandınız ha? Besbelli ki bu gizli bir düzendir. Ülkede bu düzeni kurdunuz ki halkını buradan çıkarasınız. Ben size göstereceğim.

(Ta Ha 20/71)

قَالَ اٰمَنْتُمْ لَهٗ قَبْلَ اَنْ اَدْنٰ لَكُمْ ؕ اِنَّهٗ لَكَبِيْرُكُمُ الَّذِى عَلَّمَكُمُ السِّحْرَ ؕ فَلَا قَطِعْنَ اِيْدِيْكُمْ وَاَنْزَلْكُمْ مِنْ خِلَافٍ وَّلَا صَلْبَيْتَكُمْ فِىْ جُدُوْعِ النَّحْلِ وَّلَتَعْلَمُنَّ اَنَّا اَشَدُّ عَذَابًا وَّاَبْقَىٰ

Firavun: “Benden izinsiz ona inandınız, öyle mi? Demek ki size bu sihri öğreten büyüünüz oymuş. Öyleyse ben de tereddüt etmeden ellerinizi ve ayaklarınızı çapraz olarak keseceğim ve sizi hurma dallarına asacağım. Hangimizin azabının daha ağır, daha kalıcı olduğunu iyice öğreneceksiniz.”

Kıssanın bir başka versiyonuda Yunus süresinde şöyle anlatılır.

(Yunus 10/75)

ثُمَّ بَعَثْنَا مِنْۢ بَعْدِهِم مُّوسَىٰ وَهَارُونَ اِلٰى فِرْعَوْنَ وَمَلٰٓئِهٖ بِآيَاتِنَا فَاسْتَكْبَرُوْا وَكَانُوْا قَوْمًا مُّجْرِمِيْنَ

Sonra onların ardından da Musa'yı ve Harun'u, âyetlerimizle birlikte Firavun'a ve ileri gelen adamlarına gönderdik. Onlar da büyüklenmişlerdi. Zaten bir suçlular topluluğu idiler.

(Yunus 10/76)

فَلَمَّا جَاءَهُمُ الْحَقُّ مِنْ عِنْدِنَا قَالُوا إِنَّ هَذَا لَسِحْرٌ مُبِينٌ

Bizim katımızdan olduğu belli olan o gerçek onlara gelince “Bu apaçık bir sihir!” dediler.

(Yunus 10/77)

قَالَ مُوسَى أَتَقُولُونَ لِلْحَقِّ لَمَّا جَاءَكُمْ أَسِحْرٌ هَذَا وَلَا يُفْلِحُ السَّاجِرُونَ

Musa şöyle dedi: “Gerçekle yüzleşince mi bunu söylüyorsunuz? Bu şimdi sihir mi? Eğer öyleyse sihirbazlar umduklarına kavuşamazlar.”

(Yunus 10/78)

قَالُوا أَجِئْنَا لِنُلَاقِنَا عَمَّا وَجَدْنَا عَلَيْهِ آبَاءَنَا وَتَكُونَ لَكُمُ الْكِبْرِيَاءُ فِي الْأَرْضِ وَمَا نَحْنُ لَكُمْ بِمُؤْمِنِينَ

Dediler ki “Atalarımızdan görüp bildiğimiz yoldan bizi çevirmek için mi geldin? Bu yerin büyüğü ikiniz olacaksınız öyle mi? Biz ikinize de inanmıyoruz.”

Bu ayetlerde Musa Firavun ve Mele’ye gönderilir. 78. Ayette Mele “atalarımızın yolundan çevirmek için mi geldiniz” demişlerdir. Onlar Mısır’dan gitmek istemeyen, firavunun etrafında refah içinde şımarmış ve güç elde etmiş İsrailoğullarından başkası değildir.

İşte bu Meleler İsrailoğulları Musa’ya inanmasın diye firavunla beraber her türlü düzeni çevirirler, her türlü baskıyı yaparlar.

(Yunus 10/83)

فَمَا آمَنَ لِمُوسَى إِلَّا ذُرِّيَّةٌ مِنْ قَوْمِهِ عَلَى خَوْفٍ مِنْ فِرْعَوْنَ وَمَلَئِهِمْ أَنْ يَفْتِنَهُمْ وَإِنَّ فِرْعَوْنَ لَعَالٍ فِي الْأَرْضِ وَإِنَّهُ لَمِنَ الْمُسْرِفِينَ

Firavun’un ve kendi önderlerinin baskısından korkmaları sebebiyle Musa’ya halkının gençleri dışında kimse inanmadı. Firavun orada tam bir hâkimiyet kurmuştu ve aşırılıklar içindeydi.

Bu ayet çok açık bir şekilde Firavunun etrafındaki insanların İsrailoğullarından olduğunu göstermektedir. Gençler Musa’nın kavmindendir yani İsrailoğlu. “Meleihim” ibaresi o iman eden gençlerin Mele’si demektir. Gençler İsrailoğullarından olduğuna göre bu Mele’nin İsrailoğullarından başkası olması mümkün değildir.

Firavunun etrafında bulunan Mele’nin İsrailoğullarından olduğunu daha açık bir şekilde ortaya koyan ayetler Mü’min suresindedir. Kissanın bambaşka boyutlarının anlatıldığı ayetler sadece Mele’nin değil bizzat firavunun dahi İsrailoğlu olduğunu düşündürmektedir.

(Mümin 40/23)

وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا مُوسَىٰ بِآيَاتِنَا وَسُلْطَانٍ مُّبِينٍ

Musa'yı, mucizelerimizle ve açık bir delille gönderdik.

(Mümin 40/24)

إِلَىٰ فِرْعَوْنَ وَهَامَانَ وَقَارُونَ فَقَالُوا سَاجِدْ كَذَّابٌ

Onu Firavun'a, Haman'a ve Karun'a gönderince "yalancı büyücü" demişlerdi.

Bu ayetlere baktığımızda en azından rahatlıkla firavunun mele'si arasında bir İsrailoğlu olduğu kesin olan Karun'un olduğunu söyleyebiliriz (28/76). İlerleyen ayetlerde sadece Karunun değil ondan başkalarının da Firavunun Mele'si olduğunu görülecektir.

Açık beyanlarla Firavuna kendisiyle beraber İsrailoğullarını göndermesini söyleyen Musa büyücülükle suçlanır. Firavun beraberindekiler eskiden uygulanan soykırımı hatırlayarak Musa'ya inananları şöyle tehdit ederler.

(Mümin 40/25)

فَلَمَّا جَاءَهُمْ بِالْحَقِّ مِنْ عِنْدِنَا قَالُوا اقْتُلُوا أَبْنَاءَ الَّذِينَ آمَنُوا مَعَهُ وَاسْتَحْيُوا نِسَاءَهُمْ ۚ وَمَا كَيْدُ الْكَافِرِينَ إِلَّا فِي ضَلَالٍ

Onlara, katımızdan verilen gerçeklerle gelince dediler ki "Onun yanındaki müminlerin oğullarını öldürün, kadınlarını sağ bırakın." Ama gerçekleri görmezlikten gelenlerin tuzakları boştur.

Bu tepki Mele tarafından verilen bir tepkidir. Tepkinin daha ilginçini firavun göstermektedir. Zulümde sınır tanımayan Firavun sanki acizmiş gibi bakın ne diyor.

(Mümin 40/26)

وَقَالَ فِرْعَوْنُ ذَرُونِي أَقْتُلْ مُوسَىٰ وَلْيَدْعُ رَبَّهُ ۚ إِنِّي أَخَافُ أَنْ يُبَدِّلَ دِينَكُمْ أَوْ أَنْ يُظْهِرَ فِي الْأَرْضِ الْفَسَادَ

Firavun: "Bırakın beni, ben Musa'yı öldüreyim, o da Sahibini yardıma çağırınsın. Çünkü sizin dininizi kendininki ile değiştireceğinden veya kurulu düzeni bozmasından korkuyorum." dedi.

"Bırakın beni Musa'yı öldüreyim". Acaba firavunu kim tutabilir ki? Beşikteki bebeleri bile öldürmekten çekinmeyen Firavun için Musa'yı öldürmek neden bu kadar zor olabiliyor? Üstelik Musa, zamanında bir adam öldürmüş kısas uygulanmasını da hak etmiş biridir. Tüm bunlara rağmen tarihin gördüğü en büyük tiranlardan biri olan Firavun, Musa'yı öldüremiyor.

Hatırlanacağı gibi Yüce Allah Musa'yı elçi olarak seçip O'nu İsrailoğullarını Mısır'dan çıkarmak için görevlendirildiğinde aynı endişeyi Musa'da dile getirmişti.

(Şuara 26/14)

وَلَهُمْ عَلَيَّ ذَنْبٌ فَأَخَافُ أَنْ يَقْتُلُونِ

Bir de sorumlu tuttıkları bir suçum var; beni öldürmelerinden endişe ediyorum.”

Bir kişinin kısıstan kurtulması ancak şu şartlarda mümkündür.

- Öldüren kişi öldürülen kişinin birinci dereceden yakınları ile diyet ödeme konusunda anlaşır.
- Öldürülen kişinin kisas isteyecek birinci dereceden yakınları mahkemeden önce kalmaz ise.

(bu konu başka bir makalede daha detaylı ele alınacaktır)

Yukarıdaki durum olmasına rağmen Mele, Firavun’un Musa’yı öldürmesine müsaade etmemektedir. İlerleyen ayetler firavunun sarayında imanını gizleyen bir Mü’mîn’in ortaya çıkmasından bahseder. Bu Mü’mîn; sırf “Rabbim Allah’tır” dediği için bir insanın öldürülemeyeceğini söyleyerek imanını açığa vurur (40/28).

(Mümin 40/29)

يَا قَوْمِ لَكُمْ الْمُلْكُ الْيَوْمَ ظَاهِرِينَ فِي الْأَرْضِ فَمَنْ يَنْصُرُنَا مِنْ بَأْسِ اللَّهِ إِنْ جَاءَنَا قَالَ فِرْعَوْنُ مَا أُرِيكُمْ إِلَّا مَا أَرَىٰ وَمَا أَهْدِيكُمْ إِلَّا سَبِيلَ الرَّشَادِ

Ey halkım, bugün yetki sizdedir, bu toprak sizin hâkimiyetiniz altındadır. Başımıza Allah’tan bir bela gelirse bize kim yardım eder?” Firavun dedi ki “Size sadece kendi gördüğümü gösteriyorum. Size sadece doğru yolu gösteriyorum.”

(Mümin 40/30)

وَقَالَ الَّذِي آمَنَ يَا قَوْمِ إِنِّي أَخَافُ عَلَيْكُمْ مِثْلَ يَوْمِ الْأَخْرَابِ

O mümin kişi sözlerini şöyle sürdürdü: “Ey halkım! O güçlü toplulukların yaşadıkları kötü günlerin sizin başınıza da gelmesinden korkuyorum.

(Mümin 40/31)

مِثْلَ دَابِّ قَوْمِ نُوحٍ وَعَادٍ وَثَمُودَ وَالَّذِينَ مِنْ بَعْدِهِمْ وَمَا اللَّهُ يُرِيدُ ظُلْمًا لِلْعِبَادِ

Nuh, Ad ve Semud halkının, bir de onlardan sonrakilerin başına gelenler beni endişelendiriyor. Allah kullarına yanlış yapmaz.

Bu Mü’mîn kendi kavmine Nuh, Ad, Semud kavimlerini hatırlamalarını öğütlüyor. Bu durum, karşısındaki insanların neden bahsedildiğini çok iyi bildiklerini gösterir. Mü’mîn karşısında bulunanlara kendi tarihlerinde yaşadıkları ve çok iyi bildikleri bir şeyi daha hatırlatır.

(Mümin 40/34)

وَلَقَدْ جَاءَكُمْ يُوسُفُ مِنْ قَبْلُ بِالْبَيِّنَاتِ فَمَا زِلْتُمْ فِي شَكٍّ مِمَّا جَاءَكُمْ بِهِ حَتَّىٰ إِذَا هَلَكَ قُلْتُمْ لَنْ يَبْعَثَ اللَّهُ مِنْ بَعْدِهِ رَسُولًا كَذَلِكَ يُضِلُّ اللَّهُ مَنْ هُوَ مُسْرِفٌ مُرْتَابٌ

Daha önce Yusuf da size o açık belgelerle (mucizelerle) gelmişti. Getirdiği şeylerden hep şüphe duymuş, öldüğü zaman da “Ondan sonra Allah, artık elçi göndermez” demiştiniz. Allah, aşırı şüpheci birini işte böyle sapık sayar.

Firavun ve onun etrafında bulunanlara söylenen bu söz Yusuf’u bilmeyenler için bir şey ifade etmezdi. Ama Yusuf kıssasında O’nun elçiliğine karşı yukarıdaki ayette bahsedilen benzer tavrı ilk olarak gösterenler Yusuf’un kardeşleridir. Yusuf’a beraber 12 kişi olduğu iddia edilen bu kardeşler, geleneğe göre lakabı İsrail olan Yakub’un oğullarıdır.

Oysa ki Yakup, oğullarının tamamını toplayıp onlara kime iman edeceklerini sormuştu;

Bakara 2/133

أَمْ كُنْتُمْ شُهَدَاءَ إِذْ حَضَرَ يَعْقُوبَ الْمَوْتُ إِذْ قَالَ لِنَبِيِّهِ مَا تَعْبُدُونَ مِنْ بَعْدِي قَالُوا نَعْبُدُ إِلَهَكَ وَإِلَهَ آبَائِكَ إِبْرَاهِيمَ وَإِسْمَاعِيلَ وَإِسْحَاقَ إِلَٰهًا وَاحِدًا وَنَحْنُ لَهُ مُسْلِمُونَ

Yakub’un ölmek üzere iken ne yaptığını biliyor musunuz? Oğullarına, “Benden sonra neye kul olacaksınız?” diye sordu. Onlar, “Senin İlâhına; ataların İbrahim, İsmail ve İshak’ın İlâhına, o bir tek İlâha kul olacağız. Biz, zaten, ona teslim olmuş kimseleriz!” dediler.

Bu ayete göre Yakup(as) oğullarının tamamından Allah’a şartsız teslim olma sözü almıştır. Ancak bu teslimiyet sözünü vermiş olan kardeşler Yusuf’un Allah tarafından Resul seçilmesine en fazla ayak direyenler olup, yüzlerce yıl sonra Mümin 40/34 ayetinde konuşan melelerin ilk ataları olmuşlardır.

Önemli Not; Bu yazıda alıntılanan tüm mealler müelliflerinin görüşlerini yansıtmaktadır. Bunların detaylarına girildiğinde katılmadığımız oldukça fazla içerik söz konusudur.

Örneğin; Bakara 2/133’de ki إِذْ حَضَرَ يَعْقُوبَ الْمَوْتُ “iz hazerel mevt” ibaresini tüm müellifler “Yakub’un ölmek üzere iken” yaptığı bir çağrı/vaaz olarak anlamışlardır. Oysa ki kimse kendisine ölümün nasıl ve ne zaman geleceğini bilemez! Bizim bu konudaki görüşümüz; **“kişinin kendisini ölüme hazır hissetmesi”** şeklindedir. Kaldı ki geleneğin anladığı şekilde olmuş olsaydı, bu ayet ile anlatılan hadisenin Yakub’un Mısır’a Yusuf’un yanına gitmesinden sonra gerçekleşmesi gerekirdi. Bu durumda Yusuf resul seçilmiş olacağından, Yakub’un Yusuf’a da inanılması sözünü alması gerekirdi. Dolayısıyla ayette belirtilen söz alma olayı, Yusuf’un Mısır’a gitmesinden de resul olacağının belli olmasından da önce olmalıdır... Böyle olması, Yakub’un oğulları arasında var olan *“resul soyunun kimden devam edeceği”* beklentisini ve bu yöndeki hırslarını görmüş olduğunun da açık bir göstergesidir. O sebeple, Yusuf rüyasını anlattığında (12/4) Yakup kardeşlerine karşı onu uyarmıştır (12/5).

Sonuç

Ayetler ve ayetler arası bağlantıları araştırıldıkça ortaya konulabilecek yeni bulgular, řu gerçeği gözler önüne sermektedir. **Tarihe, özellikle de dinler tarihine bakışımızda önemli bir eksiklik söz konusudur!** Bu durum; Kur'an ayetlerinin, arkeolojik bulguların da üzerinde kesin bir bilgi olarak değeriendirilmemesidir. Bu eksiklik Kur'an kıssalarına rivayet ve İsrailiyat üzerinden bakışın yolunu açmaktadır. Yüce Kur'an, Firavun ve İsrailoğulları kıssasını çok boyutlu olarak anlatırken, İsrailiyatın anlattığı kıssa temel alınmakla, eldeki İsrailiyat bulaşmış kitaplarda gerçekleştirilmiş tüm anlam tahrifatları Kur'an'a da taşınmıştır. Dikkat edilirse bu açıklamalarda hiçbir tefsircinin görüşüne yer verilmemiştir. Ancak arka planda İsrailiyat güçlü şekilde belirleyici olduğu aşikardır.

Çalışmayı böyle yapmadaki amaç, Kur'an tefsir ve meallerinin tamamında görülen; olmayan kelimeleri metne ekleme olan kelimeleri çevirmeyip ya da en olmayacak manayı tercih ederek çevirerek rivayetlerin çizdiği tabloyu Kur'an'a onaylatma çabasına karşı bir yaklaşım ortaya koymaktır.